

We zien hem letterlijk poep scheppen en op het dorre land werken. Hij draagt steevast zijn wollen coltrui en begint kwiek en enthousiast aan het interview

Ben-Gurion, Epilogue

Afgelopen week werd het Israëlische filmfestival *Seret* gehouden, met voorstellingen van Maastricht tot Amsterdam. Er waren veertien films van getalenteerde Israëlische makers te bewonderen. De bijzonderste was de documentaire *Ben-Gurion, Epilogue* van Yariv Mozer.

MAX MOSZKOWICZ

Een Israëlische filmmaker stuit op een stoffige stapel blikken met het laatste interview met David Ben-Goerion (1886-1973) door een Engelse filmploeg. Ze zijn eigenlijk op zoek naar archiefmateriaal voor een speelfilm over het leven van de oud-premier, die hoogstpersoonlijk de staat Israël uitriep. Het probleem: ze hebben de film wel gevonden, maar niet de geluidsband die eronder hoort. Na een zoektocht komt in het Ben-Gurion Institute in de Negev de geluidsband boven water. Yariv Mozer maakte een documentaire van 70 minuten van het zes uur durende interview uit 1968.

Ten tijde van de opnames leefde Ben-Goerion, 82 jaar oud, in Sedee Boker. Hij was inmiddels vijf jaar gepensioneerd, na dertien jaar te hebben geregeerd. Hij had zich teruggetrokken in de Negev om daar de handen uit de mouwen te steken. We zien hem letterlijk poep scheppen en op het dorre land werken. Hij draagt steevast zijn wollen coltrui en begint kwiek en enthousiast aan het interview.

Idealistische roots

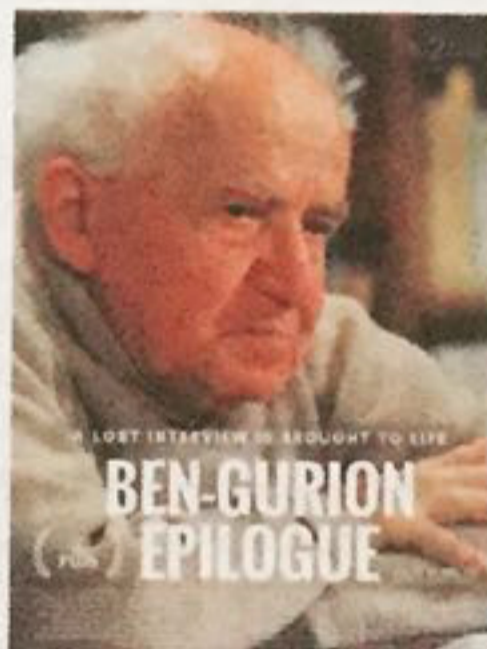
Hij mijmert over Joden die vóór de onafhankelijkheid van Israël van het land leefden in de socialistisch-zionistische stijl die Theodor Herzl voor ogen had. In Sedee Boker is hij teruggegaan naar zijn idealistische roots. Als de interviewer hem vraagt van wie het land Israël nou precies is, is hij zeer stellig: van de Joden. Hij ontkent de Palestijnse identiteit. Volgens hem is het land door Joden opgebouwd en door Joden gevormd tot iets moois. Als hem gevraagd wordt of het Joodse volk zich altijd met geweld moet verweren tegen de Arabische burens wordt zijn toon milder.

Hij toont zich kritisch over zijn opvolgster Golda Meïr, die na de Zesdaagse Oorlog de grote stukken land die Israël veroverd heeft op zijn vijanden, nog niet teruggegeven heeft. Hij geeft liever grond terug in ruil voor een vredige co-existentie met de Arabische burens dan een groot Israël met geweld te moeten handhaven. Militaire bezetting ziet hij niet zitten – een interessant element in het gesprek, aangezien deze problematiek vandaag de dag nog steeds speelt. Ook vindt hij Israël op dat moment nog geen volwassen staat.

Keihard nee

Een ontroerend moment is er als Ben-Goerions relatie met zijn vrouw Paula wordt belicht. De twee zijn kibbelend te zien, terwijl ze het over politiek hebben. De van oorsprong Amerikaanse Paula is het eigenlijk nooit eens geweest met Ben-Goerions standpunten, maar bleef altijd aan zijn zijde, ondanks de vaak heftige meningsverschillen. Als Ben-Goerion wordt gevraagd of hij niet kapot is van haar overlijden (op 29 juni 1968, midden in de periode van de vraaggesprekken), zegt hij keihard 'nee', maar begint vrijwel onmiddellijk te huilen. Uiteindelijk geeft hij toe dat hij zich nog maar een half mens voelt.

Wanneer de interviewer aangeeft dat hij geen vragen meer heeft, wijst Ben-Goerion hem terecht. Ze hebben nog tien minuten voor de afgesproken eindtijd en hij vindt toch echt dat die moeten worden volgemaakt. De documentaire is een juweel van een monument voor de staat Israël. Een absolute aanrader, mocht hij op tv komen of nog eens in het festivalcircuit opduiken. ■

Ben-Gurion, Epilogue
Yariv Mozer
2016, 70 min.

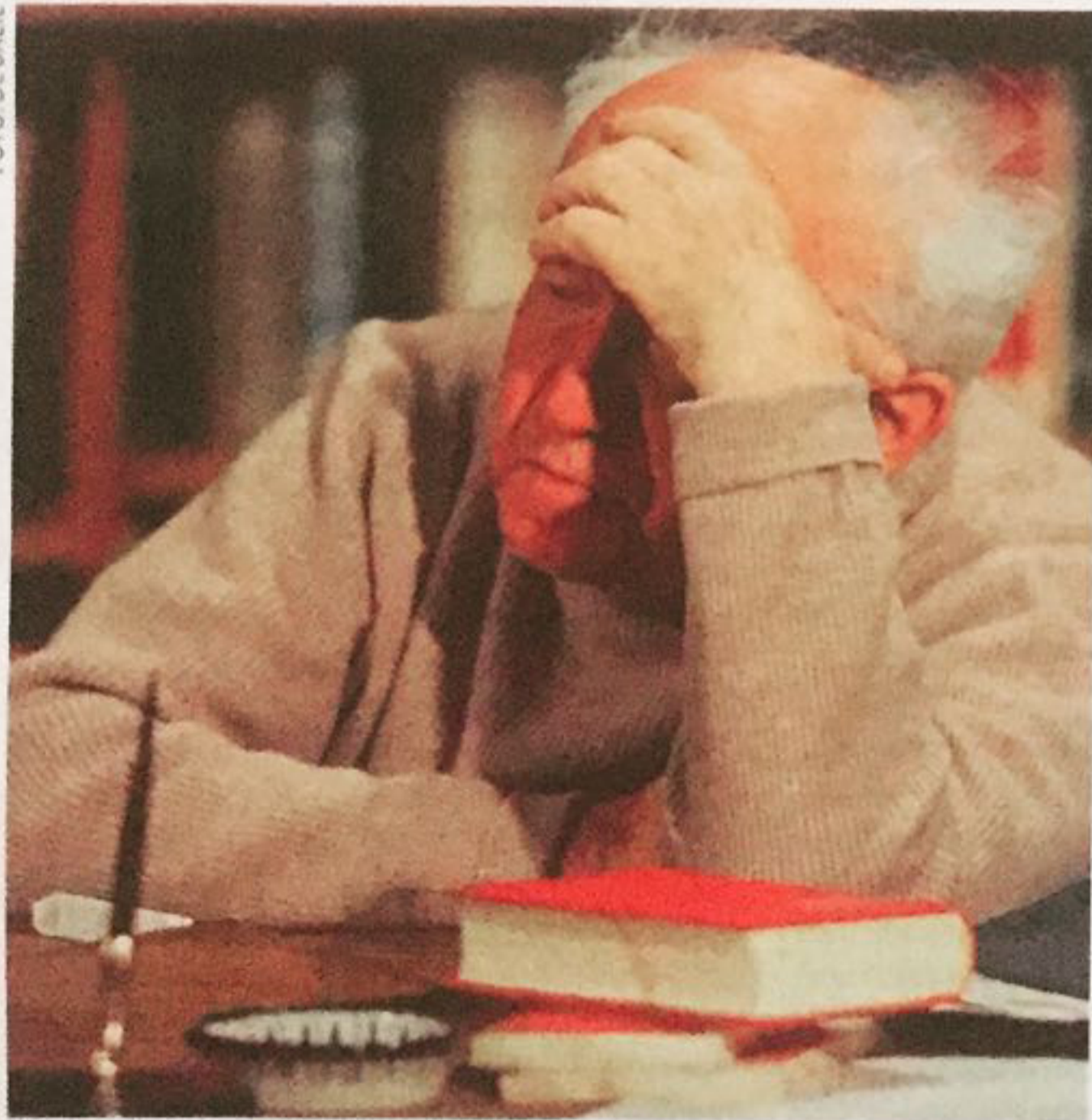

FOTO: DE BALIE